

NOWE ZNALEZISKO KRY MIOCENSKIEJ

W CZASIE WIERCENIA otworu studziennego na terenie osady Leszno na W od Warszawy przebito cały czwartorzęd, natrafiając na kopalną warstwę torfów na głębokości 48—72 m. Otwór był zlokalizowany na poziomie tarasu błońskiego, na wysokości ok. 90 m n.p.m. w nieznaczącej odległości od jego krawędzi. Pełny profil otworu idąc od góry przedstawia się w sposób następujący.

Na samej powierzchni pod cienką warstwą gleby, mniej więcej do głębokości 5 m zachowała się seria utworów zastoiskowych w postaci typowych iltów wstęgowych o barwie czekoladowożółtej. Głębiej leży seria piasków różnoziarnistych i glazików o słabo obtoczonych krawędziach i średnicy dochodzącej do 8 cm. Pod nim występuje druga seria zastoiskowa o znacznie większej miąższości i większym zróżnicowaniu litologicznym, mianowicie w części środkowej zaznacza się wyraźnie przewaga frakcji pylastej.

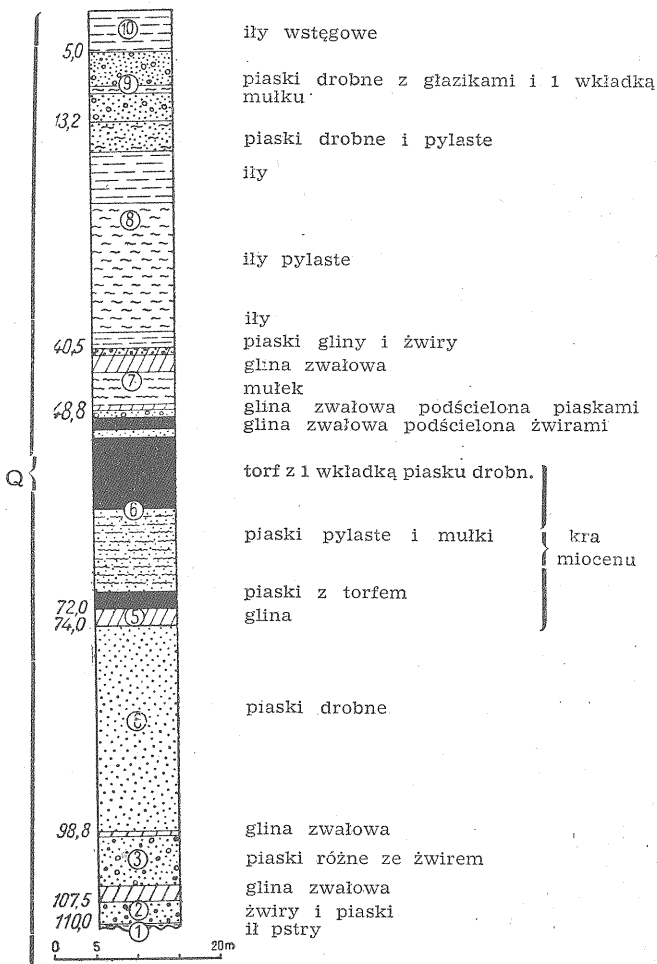
Jeszcze niżej zjawia się typowa seria lodowcowa, w której skład wchodzi 3 cienkie warstewki gliny zwałowej przełożone wkładkami piasków i drobnych żwirków. Zarówno glina zwałowa, jak i wkładki piaszczyste żwirowate odznaczają się bardzo nieznaną domieszką węglanu wapnia. Pod serią lodowcową spoczywa seria organogeniczna, która się składa z szeregu warstw torfu poprzedzielanych piaskiem pylastym i pyłem, które zresztą także zawierają sporą przymieszkę części organicznych. Seria ta jest podścielona piaskiem pylastym. Pod serią kopalnych torfów występuje nowa warstwa gliny o szarej barwie, całkowicie odwapnionej i silnie piaszczystej.

Pod gliną zwałową leży prawie 25 m miąższości warstwa jednorodnych piasków drobnych o dobrze wysortowanym ziarnie i średnicy ok. 0,2—0,5 mm. Reprezentują one osad pochodzenia rzeczno-glacjalnego. Spąg czwartorzędu zdradza ponownie pewne zróżnicowanie litologiczne. W skład niego wchodzi 2 wyraźnie różniące się serie: górna pochodzenia glacialnego (2 poziomy gliny zwałowej przedzielone różnoziarnistymi piaskami i żwirami) i dolna fluwioglacialna. Głina zwałowa jest silnie piaszczysta i wapnista i bogata w otoczaki pochodzące z rozkruszenia skał węglanowych. W serii dolnej można wyróżnić także dwa poziomy: górny, bardziej żwirowaty, i dolny, spoczywający na plicenie, bardziej mułkowato-piaszczysty.

Miąższości poszczególnych warstw w pewnym uproszczeniu pokazano na profilu analitycznym otworu (rycina). Interpretacja wiekowa profilu idąc od dołu może się przedstawiać w sposób następujący. Drobne piaski i mułki (2) leżące na plicenie (1) i przechodzące ku górze w piaski i żwiry można uważać za preglacjał lub odpowiednik najstarszego na naszych ziemiach zlodowacenia i ewentualnie najstarszego interglacjału. Wyżej leżąca seria lodowcowa, silnie zresztą zredukowana (3) i reprezentowana przez 2 cienkie poziomy glin zwałowych i dość grube przewarstwienie żwirowato-piaszczyste jest z pewnością odpowiednikiem zlodowacenia południowo-polskiego (Cracovien). Jeszcze wyżej występująca monotonna i gruba warstwa piasków drobnych rzecznych (4) może odpowiadać środkowemu interglacjałowi (Masovien I).

Następny kompleks lodowcowy, który zaczyna cienką warstewką gliny (5) podścielającą torfy kopalne (6) i kończy niemal identyczną pod względem litologicznym seria glacialna, złożona z 3 poziomów gliny poprzedzielanej piaskami i żwirami (7), może być uważana za odpowiednik wiekowy wczesnej

fazy zlodowacenia środkowo-polskiego (dawne stadium lub zlodowacenie Warty). Wstępna analiza paleobotaniczna wykonana przez A. Środonia z Zakładu Botaniki PAN wykazała, że w torfach tych znajdują się liczne rośliny egzotyczne wieku miocenckiego nie spotykane dotychczas wśród inwentarza flory neogeńskiej w Polsce.

Fakt ten dowodzi, że mamy do czynienia z interesującym porwakiem (kra) miocenu przyniesioną w czasie wczesnej fazy zlodowacenia środkowo-polskiego. Kra ta, jak wynika z wiercenia, ma dość dużą miąższość, lecz nieznanne rozprzestrzenienie powierzchniowe, gdyż inne wiercenie, wykonane nieopodal w kierunku południowym, nie natknęło się na jakikolwiek ślad torfów kopalnych. We wspomnianym miejscu wczesną fazę zlodowacenia środkowo-polskiego reprezentuje gruby kompleks pylastej gliny zwałowej.

Leżąca na górnej warstwie glin gruba seria zastoiskowa (8) przykryta drobnymi piaskami odpowiada okresowi między wczesną a późną fazą zlodowacenia środkowo-polskiego. Stadium późniejsze jest reprezentowane przez piaski różnej granulacji z domieszką glazików (9) będące silnie zredukowanym residuum morenowym. Wreszcie leżąca w samym stropie profilu 5-metrowa seria iltów zastoiskowych (10) odpowiada młodszemu interglacjałowi (Masovien II). Powstała ona z pewnością w czasie recesji lądolodu.